

**ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова Приймальної комісії,
ректор
 Олег ПАДАЛКА
2025 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з фаху

для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ: С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: С4 «Психологія»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА С4 «Психологія»

Київ 2025

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Програма вступного екзамену.....	7
Структура екзаменаційного завдання	13
Критерії оцінювання знань абітурієнтів	16
Рекомендована література.....	18

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Організація та проведення вступних випробувань відбувається у порядку, визначеному у Положенні про приймальну комісію ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ».

Метою вступного випробування з фаху є комплексна оцінка рівня теоретичної підготовки, професійної компетентності та аналітичного мислення вступника, необхідних для успішного опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С4 «Психологія»

Іспит має на меті визначити:

- рівень знань з основних галузей психологічної науки, зокрема загальної, вікової, патопсихології, психодіагностики, психотерапії та психологічного консультування;
- здатність до логічного аналізу психологічних ситуацій та застосування теоретичних знань на практиці;
- мотивацію до професійного розвитку та здатність до самостійного навчання в межах клінічної практики;
- усвідомлення етичних принципів і норм професійної діяльності психолога.

Вимоги до здібностей та рівня підготовленості абітурієнтів.

До участі у вступному фаховому випробуванні допускаються особи, які здобули перший (бакалаврський) рівень вищої освіти у галузі знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація» або суміжних спеціальностях, що передбачають фундаментальну психологічну підготовку.

Абітурієнти повинні виявити такі рівні підготовленості та здібності:

- ✓ Теоретичні знання в обсязі навчальної програми бакалаврату з психології, зокрема в галузях загальної, вікової, соціальної, клінічної та патопсихології, психодіагностики, психокорекції, основ психотерапії та консультування.

✓ Розуміння психічних процесів, станів і властивостей особистості, а також закономірностей їх розвитку, прояву в нормі та патології.

✓ Навички аналізу психологічної інформації, формулювання висновків, розв'язання психологічних задач і кейсів, зокрема клінічного спрямування.

✓ Знання основ етики та деонтології психолога, зокрема в контексті роботи з вразливими групами населення (особи з психічними розладами, діти, особи з інвалідністю тощо).

✓ Готовність до науково-дослідницької діяльності, вміння аналізувати наукові джерела, застосовувати емпіричні методи у психології.

✓ Мотивація до професійного самовдосконалення, здатність до самостійного навчання та засвоєння нових підходів у клінічній практиці.

Наявність досвіду участі у науково-дослідних або практико-орієнтованих проектах, проходження психологічної практики в медичних чи соціальних установах є бажаною, але не обов'язковою умовою.

Характеристика змісту програми.

Зміст програми вступного фахового випробування охоплює основні теоретичні та практичні аспекти психологічної науки, що є базовими для подальшого навчання за освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня за спеціальністю

Програма орієнтована на виявлення у вступників:

- фундаментальних знань з психологічної теорії та методології;
- здатності до практичного застосування психологічних знань у контексті клінічної та консультативної діяльності;
- розуміння етичних принципів і професійних стандартів роботи клінічного психолога.

Основні тематичні блоки програми включають:

- Загальна психологія – основні психічні процеси, механізми поведінки, структура та функції психіки.

- Вікова та педагогічна психологія – закономірності психічного розвитку особистості на різних етапах онтогенезу.
- Соціальна психологія – міжособистісна взаємодія, динаміка груп, соціальні установки та стереотипи.
- Клінічна та патопсихологія – психологічна характеристика психічних розладів, типологія порушень психічної діяльності, механізми дезадаптації.
- Психодіагностика – принципи, методи та етапи психологічного обстеження, аналіз результатів психодіагностичних методик.
- Психологічне консультування та психокорекція – теоретичні підходи, техніки і методи консультування, планування корекційної роботи.
- Основи психотерапії – сучасні психотерапевтичні підходи (когнітивно-поведінкова, психодинамічна, гуманістична терапія тощо), особливості їх застосування в клінічній практиці.

Програма передбачає перевірку знань у формі комплексного фахового іспиту, який може включати тестові завдання, відкриті питання, аналіз клінічного кейсу або психологічної ситуації. У кожному модулі інтегруються матеріали певного функціонального спрямування з різних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні питання та матеріали практичного характеру, що дає можливість виявити знання й уміння використовувати методи обґрунтування і розрахунків.

Форма проведення вступного випробування з фаху

Вступне фахове випробування проводиться в письмовій формі та має на меті об'єктивно оцінити рівень фахової підготовки вступника.

Форма проведення: комбінований письмовий іспит, що складається з таких компонентів:

- ✓ Тестові завдання закритого типу (із вибором однієї правильної відповіді) – для перевірки знань з основних розділів психології;

✓ Завдання відкритого типу (короткі письмові відповіді) – для виявлення вміння формулювати логічно обґрунтовані судження;

✓ Аналіз клінічного випадку або психологічного кейсу – для оцінки здатності застосовувати теоретичні знання на практиці, робити психологічні висновки та пропонувати корекційні стратегії.

Місце проведення: очно в університеті або, за потреби, в онлайн-форматі з використанням електронних платформ (у разі передбаченого рішенням приймальної комісії).

Тривалість іспиту: від 90 до 120 хвилин, залежно від структури завдань.

**Програма вступного випробування з фаху
для здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти зі спеціальності
С4 «Психологія»**

Зміст Програми вступного випробування з фаху за спеціальністю

С4 «Психологія» структурований відповідно до основних теоретичних і прикладних розділів психологічної науки, що є базовими для професійної діяльності клінічного психолога:

1. Загальна психологія – відповідний розділ охоплює базові категорії психологічної науки, які становлять основу для розуміння психіки людини як цілісної системи.

Психічні процеси:

✓ Пізнавальні процеси: сприймання, увага, уява, пам'ять, мислення, мова. Механізми, закономірності, види та особливості функціонування.

✓ Емоційні процеси: афекти, емоції, почуття. Класифікація, функції, вплив на поведінку.

✓ Вольові процеси: структура вольового акту, довільна та мимовільна поведінка, вольові якості особистості.

Структура особистості, індивідуально-психологічні особливості:

✓ Темперамент: типи, фізіологічна основа, вплив на поведінку.

✓ Характер: структура, риси, акцентуації характеру.

✓ Здібності: поняття, види, розвиток здібностей.

✓ Самосвідомість і «Я-концепція».

Мотивація, свідомість, діяльність:

✓ Мотивація: потреби, інтереси, установки, мотиви.

✓ Свідомість: рівні, структура, самосвідомість, порушення свідомості.

✓ Діяльність: структура діяльності, види діяльності, навчальна й трудова діяльність.

2. Вікова та педагогічна психологія – даний блок розкриває особливості розвитку психіки та особистості на різних вікових етапах, що є ключовим у клінічній практиці.

Особливості психічного розвитку на різних вікових етапах:

✓ Дошкільний, молодший шкільний, підлітковий, юнацький, дорослий і похилий вік.

✓ Вікові кризи, завдання розвитку на кожному етапі.

✓ Вікова динаміка емоційної, пізнавальної та мотиваційної сфер.

Розвиток особистості:

✓ Формування особистості у дітей та підлітків.

✓ Самооцінка та ідентичність у підлітковому та юнацькому віці.

✓ Психологічні особливості дорослої та зрілої особистості.

✓ Старіння, когнітивні й емоційні зміни в похилому віці.

3. Соціальна психологія – розділ спрямований на розуміння впливу соціального контексту на психіку й поведінку людини.

Міжособистісна взаємодія:

- ✓ Структура спілкування, вербальна та невербальна комунікація.
- ✓ Бар'єри спілкування, емпатія, психологічна дистанція.
- ✓ Психологія конфлікту: типи, динаміка, стратегії розв'язання.

Групові процеси:

- ✓ Мала й велика група, лідерство, групова динаміка.
- ✓ Соціальні ролі, норми, конформність.
- ✓ Соціальні установки, стереотипи, механізми впливу й переконання.

4. Клінічна психологія та патопсихологія – є центральним компонентом програми. Розділ орієнтований на знання щодо порушень психічної діяльності, їх психологічної діагностики та розуміння.

Психічні розлади:

- ✓ Основні групи психічних розладів (розлади настрою, тривожні, психотичні, особистісні тощо).
- ✓ Особливості сприйняття, мислення, емоцій та поведінки у хворих.

Патопсихологія:

- ✓ Види порушень: мислення (порушення логіки, форми), пам'яті (гіпермнезія, амнезія), уваги (нестійкість, відволікання), емоцій (афективна тупість, лабільність).

- ✓ Диференціація порушень у межах клінічних синдромів.

Механізми психологічної дезадаптації:

- ✓ Стрес, фрустрація, захисні механізми.
- ✓ Психосоматичні прояви, реакції на психотравму.
- ✓ Дезадаптація у кризових, травматичних і патологічних станах.

5. Психодіагностика – ключова складова професійної діяльності клінічного психолога, що забезпечує збір, інтерпретацію та аналіз психологічної інформації.

Методи психодіагностики:

- ✓ Стандартизовані тести (когнітивні, особистісні, проєктивні).
- ✓ Спостереження, інтерв'ю, анкетування.

Принципи психодіагностики:

- ✓ Валідність, надійність, стандартизація.
- ✓ Етика проведення обстеження.

Діагностичний висновок:

- ✓ Структура психологічного висновку.
- ✓ Інтерпретація результатів з урахуванням вікових, соціальних і клінічних факторів.
- ✓ Диференціація норми та патології.

6. Психологічне консультування та психокорекція – розділ стосується методів підтримки пацієнтів, спрямованих на стабілізацію психоемоційного стану та розвиток особистісних ресурсів.

Психологічне консультування:

- ✓ Етапи: встановлення контакту, збір інформації, постановка цілей, інтервенція.
- ✓ Види консультування (індивідуальне, сімейне, кризове).
- ✓ Техніки: активне слухання, рефреймінг, техніки вирішення проблем.

Психокорекція:

- ✓ Підходи: поведінковий, когнітивний, гуманістичний, арт-терапевтичний.
- ✓ Розробка та проведення психокорекційних програм.
- ✓ Робота з тривожністю, агресією, самооцінкою, депресивними проявами.

7. Основи психотерапії – поглиблення знань про теоретичні основи та практичні методи психотерапії, актуальні в клінічній практиці.

Психотерапевтичні підходи:

- Психоаналітичний (З. Фрейд, К. Юнг): несвідоме, захисні механізми, аналіз сновидінь.
- Когнітивно-поведінковий (А. Бек, А. Елліс): когнітивні схеми, реструктуризація мислення.
- Гуманістичний (К. Роджерс, А. Маслоу): безумовне прийняття, самоактуалізація.

Методи та техніки психотерапії:

- Психосвіта, релаксація, експозиція, рольові ігри, когнітивна реструктуризація.
- Побудова терапевтичного альянсу, мотиваційне інтерв'ю, кризова інтервенція.

Особливості терапії в клінічному контексті:

- Робота з пацієнтами з психічними розладами.
- Межі професійної відповідальності.
- Співпраця з медичними працівниками та мультидисциплінарною командою.

Загальний зміст клінічних кейсів (ситуаційних завдань):

Клінічні кейси (ситуаційні завдання) є важливою складовою фахового випробування і спрямовані на перевірку здатності вступника застосовувати теоретичні знання на практиці, логічно мислити, аналізувати психологічний стан клієнта/пацієнта, формулювати обґрунтовані висновки та пропонувати адекватні форми допомоги.

Мета завдань цього типу:

- ✓ Виявлення вміння інтерпретувати симптоми, поведінкові особливості, скарги або зміни в емоційно-поведінковій сфері особи.

- ✓ Встановлення психологічного діагнозу або формулювання діагностичної гіпотези.
- ✓ Обґрунтування можливих напрямів психологічного втручання (консультування, психокорекція, психотерапія).
- ✓ Визначення етичних меж і професійної відповідальності психолога.

Зміст клінічних кейсів може охоплювати такі компоненти:

1. Опис ситуації (вступна інформація): Вік, стать, соціальний статус клієнта. Анамнез (історія розвитку або наявні скарги). Скарги на емоційний стан, поведінку, труднощі в життєвих сферах (сім'я, навчання, робота). Поведінкові спостереження (замкнутість, агресивність, сльозливість тощо).

2. Завдання до кейсу можуть включати:

- ✓ Виділити основні психологічні проблеми.
- ✓ Визначити, які психічні функції можуть бути порушені.
- ✓ Запропонувати попередній психологічний (не клінічний) діагноз.
- ✓ Назвати методики, які доцільно використати для подальшої діагностики.
- ✓ Сформулювати план психологічної допомоги.
- ✓ Визначити етичні аспекти роботи з клієнтом (добровільність участі, конфіденційність, інформована згода тощо).

Тематика кейсів може охоплювати:

- ✓ Психоемоційні розлади (депресивні, тривожні стани).
- ✓ Поведінкові розлади в дітей та підлітків.
- ✓ Психосоматичні прояви.
- ✓ Післястресові та травматичні реакції.
- ✓ Труднощі адаптації, емоційне вигорання.
- ✓ Міжособистісні або сімейні конфлікти.
- ✓ Кризові стани (втрата, розлучення, хронічна хвороба тощо).

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ
ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
ректор
_____ проф. О.С. Падалка
«_____» _____ 2025 р.

ШИФР

_____
(заповнюється відповідальним
секретарем приймальної комісії)

ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ З ФАХУ
для здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти зі спеціальності
С4 «Психологія»

Варіант № 1

1. Тестові завдання закритого типу (із вибором правильної відповіді)

Кожне завдання 1-30 має по чотири варіанти відповідей, позначених літерами *a, б, в, г*, із яких лише **ОДНА ПРАВИЛЬНА**. Оберіть правильну, на Вашу думку, відповідь та позначте відповідну літеру.

Виконання кожного завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється 2 балами, невірної відповіді – 0 балів. Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань складає 60 балів.

Приклад тестових завдань:

1. Яка з наведених ознак є типовою для депресивного епізоду?

- А) Підвищена активність, прискорене мислення
- Б) Підвищений настрій, зниження критичності
- В) Зниження настрою, втрата інтересу до життя
- Г) Ідеї величі, маніакальна активність

2. Який метод належить до проективної психодіагностики?

- А) Тест Равена
- Б) ММРІ
- В) Тест Роршаха
- Г) Методика «Диференційно-діагностичний опитувальник» (ДДО)

3. Яке з тверджень найточніше описує акцентуацію характеру?

- А) Це форма розумового відставання
- Б) Це крайній варіант норми з надмірним вираженням окремих рис
- В) Це синонім психопатії
- Г) Це тип емоційного інтелекту

4. Яке поняття позначає емоційне вигоряння у професійній діяльності?

- А) Професійна ідентичність
- Б) Трудова адаптація
- В) Синдром емоційного вигорання
- Г) Стрес-реакція за типом «бий або тікай»

5. Що є етично неприпустимим у психологічному консультуванні?

- А) Використання активного слухання
- Б) Порухення конфіденційності без згоди клієнта (за відсутності загрози життю)
- В) Підтримка клієнта в кризі
- Г) Формулювання психологічного висновку

2. Відкриті питання (коротка письмова відповідь)

Дайте коротку розгорнуту відповідь (до 5 речень), спираючись на теоретичні знання і практичні навички.

Виконання кожного завдання оцінюється від 0 до 60 балів.

Приклад відкритих питань:

1. У чому полягає відмінність між психопатологічними порушеннями мислення та інтелектуальною недостатністю?

2. Назвіть три основні методи психологічної діагностики та коротко охарактеризуйте кожен.

3. Опишіть ознаки посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та його можливі психологічні наслідки.

4. Які етапи включає процес індивідуального психологічного консультування?

5. Наведіть приклад прояву акцентуації характеру за типом «гіпертизований» у підлітка.

3. Клінічний кейс або ситуаційне завдання з елементами аналізу психологічного стану особи, постановкою діагнозу (психологічного) та обґрунтуванням подальших дій.

Приклад формату завдання:

Кейс:

Жінка, 34 роки, звертається зі скаргами на постійну втому, втрату інтересу до звичних справ, порушення сну, відчуття провини та знижену концентрацію. Повідомляє, що після народження дитини стала надмірно тривожною, переживає, що не справляється з роллю матері.

Завдання:

- Визначте, які психічні функції, ймовірно, порушені.
- Сформулюйте попередній психологічний діагноз.
- Які методики доцільно використати для поглибленої діагностики?
- Запропонуйте напрямки психологічної допомоги.
- Які етичні аспекти слід врахувати у роботі з клієнткою?

Пропоновані для абітурієнтів кейси не вимагають постановки медичного діагнозу – вступник має орієнтуватися у психологічних проявах порушень, а не клінічній класифікації (МКХ або DSM), якщо цього не вимагає структура освітньої програми.

**Голова фахової
атестаційної комісії**

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

Кількість балів

_____

(цифри і прописом)

Екзаменатор

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

Екзаменатор

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ З ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ЗА ФАХОМ

Вступне фахове випробування має комбіновану письмову форму і складається з трьох частин:

Тестові завдання закритого типу – 30 питань × 2 бали = 60 балів

Відкриті питання (коротка письмова відповідь) – 3 питання × 20 балів = 60 балів

Клінічний кейс або ситуаційне завдання – 1 завдання = 80 балів
Максимально абітурієнт може набрати 200 балів.

Критерії оцінювання відповідей:

1. Тестові завдання закритого типу (максимум — 60 балів)

Кожне завдання має один правильний варіант відповіді.

За кожен правильну відповідь — 2 бали

За неправильну відповідь — 0 балів

Часткове нарахування балів не передбачається.

2. Відкриті питання (максимум — 60 балів)

Оцінюються за такими критеріями:

Критерій	Опис	Бали за 1 відповідь (максимум — 20)
Правильність і повнота викладених знань	Відповідь містить точні психологічні знання, відповідні до теми	до 10 балів
Структурованість, логічність	Відповідь логічно послідовна, без суттєвих суперечностей	до 4 балів
Використання фахової термінології викладу	Коректне вживання понять, термінів, без спрощень або плутанини	до 3 балів
Здатність до аналізу / застосування знань на практиці	Наводяться приклади, практичні висновки або посилання на досвід	до 3 балів

Максимум за три відповіді — 60 балів.

3. Клінічний кейс або ситуаційне завдання (максимум — 80 балів)

Оцінюється комплексно за такими критеріями:

Критерій	Опис	Максимальні бали
Аналіз вихідної ситуації (спостереження, симптоми, скарги)	Виявлені ключові ознаки психічного стану, психологічні характеристики особи	до 20 балів
Формулювання психологічного діагнозу або діагностичної гіпотези	Логічно обґрунтована, коректна та відповідна до інформації діагностична гіпотеза	до 15 балів
Обґрунтування методів подальшої психологічної діагностики	Названі адекватні методики, з поясненням доцільності їх використання	до 10 балів
Запропонований план психологічної допомоги / втручання	Практична доцільність, етапність, врахування індивідуальних особливостей клієнта	до 20 балів
Етичні аспекти роботи з клієнтом	Дотримання принципів конфіденційності, добровільності, професійної етики	до 10 балів
Логічність, аргументованість викладу	Послідовність мислення, чіткість формулювань, цілісність відповіді	до 5 балів

Пороговий бал / оцінювання результатів

Максимум за фаховий іспит — 200 балів

Пороговий бал (мінімум для подолання конкурсу): від 120 балів (60% від загальної суми) – визначається Приймальною комісією.

Бали можуть конвертуватися в 100-бальну шкалу або оцінку за системою ECTS, згідно з внутрішнім положенням Міжнародного європейського університету.

Рекомендована література:

Основна:

1. Ануфрієва Н. М, Єрмакова Н. О., Зелінська Т. М. Соціальна психологія : Навчальний посібник. Київ : Каравела, 2023. – 296 с.
2. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В. Основи клінічної психології. Навчальний посібник. 2020. – 145 с.
3. Варій М., Ортинський В. Основи психології і педагогіки : Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 376 с.
4. Вікова психологія : конспект лекцій / укладачі: П. І. Сахно, Н. М. Теслик. – Суми : Сумський державний університет, 2024. –190 с.
5. Волошина В. В., Ставицька С. О. Соціальна психологія : Хрестоматія. Київ : Каравела, 2023. – 330 с.
6. Власова О., Никоненко Ю. Соціальна психологія організацій та управління. Київ : Центр учбової літератури, 2023. – 392 с.
7. Говорун Т. В., Кікініджі О. М. Гендерна психологія : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2020. – 308 с.
8. Диференційна психологія. Видання 2-ге, перероблене і доповнене : підручник / за загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Київ : Людмила, 2023. – 572 с.
9. Диференційна психологія : навчальний посібник / Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. – Львів : Новий Світ, 2024. – 236 с.
10. Загальна психологія : підручник. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Каравела, 2020. – 464 с.
11. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 424 с.
12. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія. Вступ до спеціальності : Навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2020. – 256 с.
13. Загальна психологія: підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Каравела, 2020. – 464 с.
14. Закалик Г. М. Основи клінічної психології : навч. посіб. / Г. М. Закалик, О. В. Войцеховська, Н. М., Шувар. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. – 429 с.
15. Іванова О. В., Москалюк Л. М., Корсун С. І. Психологія. Вступ до спеціальності : Навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2021. – 184 с.
16. Калениченко Р. А. Педагогічна психологія: навч. посіб. / Р. А.Калениченко. – Київ : Видавництво КНУБА, 2023. – 196 с.
17. Кацавець Р. С. Вікова психологія: навч. посіб. Серія Психологія. Київ : Алерта, 2024. – 142 с.

18. Кацавець Р.С. Психологія особистості : Навч. посібник. Київ : Алерта, 2021. – 134 с.
19. Кутішенко В. Вікова та педагогічна психологія. Навчальник посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 128 с.
20. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. – 163 с.
21. Клінічна психологія : навч. посіб. / А. М. Османова, Г. В. Хорунженко. К. : Університет «Україна», 2023. – 183 с.
22. Кузікова С. Б. Основи психокорекції : навч. посібн. / С. Кузікова. – 2-ге вид. перероб. – Київ : ВЦ «Академія», 2021. – 336 с. (Серія «Альмамагер»).
23. Легка Л. М., Семенча Л. Г. Організація діяльності психологічних служб: Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. – 372 с.
24. Магдисюк Л. І. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 360 с.
25. Максименко С. Загальна психологія : навчальний посібник. 3-е вид. Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 182 с.
26. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2020. – 360 с.
27. Мартинюк І.А. Патопсихологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2021. – 208 с.
28. Москалець В. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. – 564 с.
29. Москалець В. П. Психологія особистості. К. : Ліра-К, 2020. – 364 с.
30. Никоненко Ю. П. Клінічна психологія. Навчальний посібник. Видавництво : КНТ, 2019, 369 с.
31. Новікова Ж. М. Педагогічна психологія. Львів : Вид-во «Львівська політехніка», 2022. – 148 с.
32. Омельченко В. В. Соціальна психологія та конфліктологія [Текст] : навч. посіб. Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. Харків : ХНУРЕ, 2020 . Ч. 2 : Конфліктологія. 2020. – 63 с.
33. Павелків Р. В. Психологія : Підручник. К. : Кондор, 2024. – 576 с.
34. Патопсихологія. Практикум : навчальний посібник / Л. М. Клевець, В. І. Хоменко; Державний податковий університет. – Ірпінь, 2024. – 122 с.
35. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : Навчальний посібник. – Суми : Видавництво Університетська книга, 2023. – 352 с.
36. Поліщук В. М., Ільїна Н. М., Поліщук С. А. та ін. Психологія сім'ї. Суми : ВТД «Університетська книга», 2023. – 281 с.

37. Поліщук В. М. Соціальна психологія : навчальний посібник. Напрямок : Психологія. Соціологія. Суми : Університетська книга, 2023. – 217 с.
38. Психологія міжгрупової взаємодії: історичний і територіальний виміри: / за наук. ред. Л. Чорної. Київ, Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2024. – 194 с.
39. Психологія праці : навч. посібник для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня / за ред. Є. Л. Скворчевської; Держ. біотехнол. ун-т – Харків, 2022. – 160 с.
40. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. – 256 с.
41. Савчин М. Загальна психологія. 4-е вид. Київ : Академія, 2024. – 352 с.
42. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. 6-те видання, перероблене. – ВЦ «Академія», 2024. – 384 с.
43. Седих К. В. Психологія сім'ї. Навч. посібник, 4-те вид.. Київ : ВЦ «Академія», 2023. – 192 с.
44. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О., Пасека О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. – 168 с.
45. Соціальна педагогіка. Підручник / О. Безпалько, А. Й. Капська. Київ : Центр учбової літератури, 2023. – 488 с.
46. Ткалич М. Г. Гендерна психологія. Київ: Академвидав, 2021. – 248 с.

Допоміжна:

1. Бедан В. Б. Експериментальна психологія. Курс лекцій : для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології / В. Б. Бедан. - Одеса : НУ «ОЮА», 2020. – 102 с.
2. Вавринів О. С. Організація та проведення психологічних та соціально-психологічних досліджень: практичний посібник. Львів. ЛьвДУВС, 2023. – 110 с.
3. Вавринів О. С. Основи психологічного консультування: навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. – 112 с.
4. Діхтяренко С. Ю., Шульдик А. В., Шульдик, Г. О., Данилевич Л. А. Загальна психологія. Практичні заняття : навч. посіб.; Умань : Візаві, 2021. – 245 с.
5. Еколого-психологічні детермінанти суб'єктивного благополуччя особистості: монографія / Ю. М. Швалб, О. Л. Вернік, О. О. Вовчик-Блакитна, Т. М. Кирпенко, О. В. Павленко, О. В. Рудоміно-Дусятська; за ред. Ю. М. Швалба. Київ Львів : Видавець В. Кундельська, 2021. – 234 с.
6. Каліщук С. М. Психотехніки кризового консультування: моделі, алгоритми, вправи, приклади: навч. посібн. Київ: МайстерКниг, 2023. – 368 с.

7. Капська А., Пеша І. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посібн. Київ : Вид-во «Центр навчальної літератури», 2020. – 232 с.
8. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. – 240 с.
9. Ковальова І. Б., Попова Г. В. Основи психологічного консультування: методичні вказівки для студентів усіх форм навчання зі спеціальності психологія. Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 55 с.
10. Корнієнко В. В. Соціально-психологічні засади збереження та розвитку реабілітаційного потенціалу особистості : [монографія] / В. В. Корнієнко. К. : ПВТП «LAT&K», 2021. – 320 с.
11. Корольов Д. К. Психологія обдарованості. Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2024. –176 с.
12. Кузікова С. Б. Основи психокорекції : навч. посібн. / Світлана Кузікова. – 2-ге вид. перероб. – Київ : ВЦ «Академія», 2021. – 336 с. (Серія «Альмамагер»).
13. Кузьо О. Основи психологічної практики : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. – 124 с.
14. Малхазов О. Р. Експериментальна психологія: практичний посібник. К. : Талком, 2020. – 321 с.
15. Марценюк Т. Гендерна рівність та недискримінація на практиці. К. : Вид-во Комора, 2021. – 165с.
16. Медична психологія : підруч.; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛПРА, 2022. – 300 с.
17. Лісовенко А.Ф. Медична психологія: методичні рекомендації (для самостійної підготовки здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології). Одеса: Фенікс. 2020. 60 с.
18. Лукіяничук А.М. Психологічні основи професійного становлення та розвитку особистості майбутнього кваліфікованого робітника : навчально-методичний посібник. Вид 2-ге, поробл. доповн, Біла Церква : БІНПО, 2020. – 139 с.
19. Основи вікової та гендерної психології: навчальний посібник / за загальною редакцією Т.В. Петровської. Київ : Позднішев, 2021. – 192 с.
20. Основи медичної психології : конспект лекцій / укладач Т. В. Іванова. Суми : Сумський державний університет, 2022. – 275 с.
21. Патопсихологія : курс лекцій / укл. Л. І. Казміренко, С. Б. Власенко. Київ : НАВС, 2022. – 136 с.
22. Психологія сім'ї : підручник / за заг. ред. В. М. Поліщука. Суми : Університетська книга, 2021. – 248 с.

23. Психофізіологічні закономірності життєстійкості фахівців соціономічних професій: монографія / О. М. Кокун, В. В. Клименко, О. М. Корніяка та ін.; за ред. О. М. Кокуна. Київ – Львів : Видавець В. Кундельська, 2021. 236 с.
24. Савенкова І. І. Клінічна психологія: навчальний посібник. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, 2018. – 302 с.
25. Самодетермінація психологічного благополуччя особистості: монографія / Л. З. Сердюк, І. В. Данилюк, В. В. Турбан, О. І. Пенькова, Н. Д. Володарська [та ін.]; за ред. Л. З. Сердюк. Київ – Львів : Видавець В. Кундельська, 2021. – 236 с.
26. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. – 275 с.
27. Соціальна психологія: практикум. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України) / Темрук О. В. Київ : Каравела, 2023. – 280 с.
28. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Коширець В. В. Психологічне консультування: зміст, прийоми, технології. Вид. 2-ге, змін. та доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. – 368 с.
29. Чабан О.С., Хаустова О.О., Омелянович В.Ю. Психічні розлади воєнного часу : монографія. К. : Медицина, 2023. – 232 с.
30. Чиханцова О, Гуцол К. Психологічні основи розвитку резильєнтності особистості в період пандемії Covid-19 : практичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. – 128 с.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Національна медична бібліотека України URL : <https://library.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Український ревматологічний журнал. URL : <https://www.rheumatology.kiev.ua>
4. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми : Університетська 2023. – 163 с. <https://emed.library.gov.ua/wp-content/uploads/tainacanitems/26427/72590/Klinichna-psykholohiia.pdf>
5. Сімейні стосунки: типи сімейних відносин та поради, як налагодити тісний зв'язок з родиною URL : <https://ukr.media/psihologiya/384270>
6. Psychologicaljournal. URL:<http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal>
7. Psihologiâ i osobistist' (Online) Psychology and personality. URL: <http://psychpersonality.inf.ua/>

Міжнародні видання

1. Branscombe N.R., Baron R. Social Psychology. Longman (Pearson Education). 2022. – 608 p.
2. Draper R., Dallos R. An Introduction to Family Therapy: Systemic Theory and Practice. Open University Press, 2024. – 434p.
3. Guo A., Ma J., Tan S. et al. From affect, behavior, and cognition to personality: an integrated personal character model for individual-like intelligent artifacts. WorldWideWeb 23, 2020. – 1239 p.
4. Kalat J. Introduction to Psychology. Publishing house. Cengage Learning, 2020. – 624 p.
5. Kindersley D. Simply Psychology. Dorling Kindersley. 2022 – 160 p.
6. Kindersley D. The Psychology Book. Dorling Kindersley. 2024 – 360 p.
7. Margolin S.J. Psychology of Aging. A Concise Exploration / Adulthood & Aging. Psychology of Aging. – SAGE Publications, Inc, 2024. – 352 p.
8. Mitterer J. Introduction to Psychology: Gateways to Mind and Behavior, International Global Edition. Cengage Learning. 2023 – 736 p.
9. McMahon A., McKenzie E., Duchess S. Educational Psychology for Learning and Teaching. Seventh Edition, 2021. – 508 p.
10. Taciano L. Milfont The differential psychology of environmental protection/exploitation (La psicología diferencial de la protección/explotación medioambiental), PsyEcology, 2021. – 427 p.
11. Wallis A., James K., Rhodes P. A Practical Guide to Family Therapy. Taylor & Francis. 2024. – 314 p.